

FØROYA

SOSIAL DEMOKRATUR

kemur út eina ferð um vikuna og kostar kr. 2.00 + porto um fjórdingsárið.

Brádf. blaðstjóri: MARTIN JOENSEN

Prent: A. ØSTER'S

HEIMATÍÐINDI

Gudstænastur.

1. sunnudag í festu verður lestur lisiin í Havnar kirkju. Sama sunnudag prædika Joensen próstur í Kaldbaks kirkju. Mikukvöldið kl. 8 verður föstugudstænasta í Havnar kirkju. Joensen próstur prædika.

K. F. U. M.

Hósdagin kl. 6 hefur Yngstadeildin møti. Sama kvöldið kl. 8 hefur Ungmannadeildin møti.

Útróðurin.

Við Suðuroyanna, eystanfyrir, hava bátar bæði úr Vági og av Tvøroyri fingið hópín av hýsu. Men hon er sera smá. Var hon stórri, so segdi tú, at tað var ladfiskur, so nógv var tað í tali. Línuskip royna bæði vestanfyrir og á Bankanum, men ikki ber heilt væl til. Tey royna summi til saltfisk, og tá ber ikki til at leggja eftir hýsuni.

Porkeristrolarin.

Tað sigst, at Porkeningar hava tikið seg aftur at keypa hin íslenska trolaran »Vørdur«. Hann skuldi »klassast« um triggjar mánaðar, og tað fór sjálvandi at geva stórar útreiðslur.

Skattur á inntøku í Íslandi.

Menn, sum arbeiða hava í Íslandi, eru illa við, at teir skulu bera fullan skatt í tveimum stöðum, bæði í Íslandi og her í Føroyum; á tann hátt gerast útreiðslur teirra so stórar, at teir fáa ongan ágóða av ferðini. Hetta skuldi Løgtingið tikið sær av og roynt at bøtt um, tí hóast menninir bera skatt í tveimum stöðum so skuldi tað ikki verið fullur skattur í hvørjum staðnum, men javnað millum bæði.

Vidatrot.

Timburmenn klaga um vidatrot og annað tilfaratrot her í Føroyum. Tí mugu nógvir handverkarar flýggja til Íslands at fáa sær arbeiði. Har er alt tilfar at fáa, og hadani verða bæði bræv og telegram send til Føroyingtr at koma uppaftr og arbeiða.

Løgð má tykjast, at vit ikki eisini kundu fingið slíkt tilfar, tá ið tað er so atgongiligt fyri Íslendingar. Tað má spyrjast, um okkara stýrismenn hava roynt allar leiðir fyri at fáa hetta bøtt, tí spell er, at vit skulu liggja so, og okkara handverkarar skulu noyðast at rýma.

Skattaálíknin.

Hvalbo hevði 70% og Fámjin 4. Altíð eru sinnini uppøst, tá ið skatturin er í umbánað. Menn finnaft ofta at muninum sum er í skattaálíknin, hóast nú so strangliga skal verða gingið fram. Summun verður leitað eftir hvørjum oyra, og adrir sleppa við einki.

Forrætningsmaðurin, verður hildið, er mangan so heppin, at hann sleppur við at siga seg hava havt hitt reina undirskot av virkinum. Tað er bara at fáa ein konan jurist at gera roknskapin, so kann sóknarstýrið fara til tann rætt, tað vil — maðurin við undirskoti av handlinum er altíð hann, ið vinnur.

Fiskaprisurin í Klakksvík.

Í síðsta blaði søgdu vit frá, at Klakksvíkingar góvu 75 oyru fyri kg av fiski til saltningar. — Hetta hava menn síðan sagt okkum at vera skeiv tíðindi. Vit

BÓKMENTIR

Ritstj.: W. HEINESEN og HEDIN BRÚ

KLIPPFISKATÍÐIN

Martin Joensen: FISKIMENN — Norrøna forlagið.

Í Egyptalandi liva Níl bóndurnir enn tann dag í dag næstan tað sama liv sum á Fáraós døgum. Sovorðin stillastandi mannsamfeleg hitta vit mangan staðni í heiminum, eisini í Evropa, og soleiðis var eisini okkara føroyska samfelag heilt upp til miðjuna av fyrru öld. Men tá kom alt í einum gongd í, og síðani hava Føroyar verið eitt av teimum londum, har framburðurin hefur gingið so skjótt, at tað hefur verið ilt at fylgt við.

Vit, ið nú eru eldri, minnst væl ta tíðina, ta tær fyrstu sluppirnar fóru út at fiska, seglskipatíðin, ið var tann stóra broytingatíðin, sum nú er farin með alla. Síðani eru aftur hendar stórar broytingar, framstigini eru komin kropp á kropp, tað síðsta undir seinasta heimsbardaga. Nú standa vit aftur við okkara nýggja stóra og fjølbroytta skipafloa fyri einum heilt nýggjum tíðarbili, ja, broytingin hefur gingið sum eftir ánni, og tá ið vit í dag lita aftur gjøgn-um árin, hava vit lyndi til at harma »klippfiskatíðina«, tí tað var ein fátøk tíð ímóti tí, sum nú er, ein tíð, ið eingin hefur hug at venda aftur til.

Um hesa klippfiskatíðina er bók Martin Joensens. Í so máta er hon eitt stykki av søguskriving. Livandi frammanar høvundurin eina tíð, ið nú kennist deyð og burtur, men sum tó ikki er okkum fjarari enn eini tiggju ár.

Høvundurin fær okkum umboð í tað litla seglskipið Ørnina og lærir okkum tess manning at kenna, líka frá skiparanum til yngstamannin, Edvin, ið bert er 17 ára gamal, men sum tó ikki vil lúta fyri nøkrum. Livandi eru tey ymisku skipalyndini á skipsmonnunum lýst. Har er tann dúgligi ungi maðurin Simun, ið er bestur at fiska á skipinum. Hann er fámæltur og tekur allar hendingar, ið lagnan ber honum, við seigum tóli, bæði tað góða og tað illa. Síðumaður hansara við skerstokkin, Sigmundur, er ein heldur bufflisigur maður við lyndi til at vera illfærur, ein rót, men ivaleyst tó eisini við góðum síðum. Ymisk í lyndi eru øll hesu menniskjuni. Her er tann forvitni innløgumaðurin Andrias, ið altíð liggur eftir at fáa sær smáar fyrimunir, —

kunnu tí nú siga frá, at fiskur verður avreiddur í Klakksvík, avhøvdaður og krúvdur, fyri 77 oyru kg til saltningar; men hesin fiskur skal sum minstamála standa 14 tummyr.

tann heimkæri Poul Jóhannis, »longsilmaðurin«, ið er so burtur í síni ungu konu og kann ikki tuga av henni, altíð vil vísa bilætið av henni fram. Har er Ólavur, ið ongatið hefur físikeyndu, men sum fjálrítt vónbrot við sangi og kátum tosi. Viðari er tað bestimahurin, ið er »umvundur« ið roynir at umvenda sínar skipsfelagar.

Skiparin sjálvur er ein tann best lýsti persónurin: ein einligur og harðvundin maður, sum allir hava virðing fyri, men sum ongum í gundini dámar. Hann er raskur og óræddur sjómaður, men um hansara liv ganga undarligar duldar søgur. Hann gongur sínar egnu vegir og vandar sær lítið um sínar gerðir. Hansara bondska og erna lyndi kemur serliga til sjóndar tá ið hann er drukkinn, tá elvur hann klandur, og tað gongur eina mest út yvir kokkin, ið er ein vesala útslitin og skuldabundin maður, ið Martin Joensen lýsir á hugtakandi hátt.

Eisini fólk uppi á landi eru lýst sterkt og klókliga. Kristiansen, keypmaðurin og reiðarin, ið altíð gremur seg um ringan fiskapris og stór tap, men kortini er so grammur eftir at fáa allan fiskin. Hansara hægri hond, Poul Edvard, ein reypari, ið krýpur fyri harra sinum, men í loyndum vónar eina ferð sjálvur at taka undandragið sum reiðari.

So eru tað konufólkini: tær munnfittu fiskagenturnar, tann missiónska gentan, ið forlovar seg við Simuni fyri at umvenda hann, men svikir hann og tekur ein annan, gudiligari, meðan Simun er í Íslandi. So er tað systur Simuns, Kirstin, ið er gift við einum óvætti, ið ikki er førur fyri øðrum enn at seta børn til verðina og mæsa um eitt hús, hann skal byggja, og sum ongatið verður til meira. Lýsingin av hesum fátæka heimi, har konan mitt í øllum trupulleikanum verður rýpt burtur av bróstsjúku, er sera livandi og eitt tað ógloymligasta í bókini.

Martin Joensen er psykolog, hann hefur skil á mannasinninum, eingin av hansara menniskjálýsingum er litisverd, tvørturmóti, ein leingist eftir at hoyra meir um tey, hvussu tað síðani fer at ganga teimum. Og um summi fáa vit avgjørt ov lítið at vita. Har er t. d. Gunnar, ið hefur sígt uttanlands og verið víða um í heiminum. Hann er gudloysingur og kollveltingarmaður, fyri ein part kanska eisini brotsmaður; men hann verður gjørt so lítið við í bókini, at hann fær ikki líkindi til at vísa seg í royndum. Tað sama má sigast um fleiri onnur av hesum gløggi sæddu menniskjunum. Tað er »handling« í bókini, tað er enntá ávísulig »komposisjon«, og alt er hábærsliga hildið í einum realistiskum skrivingarlag, ið ikki kennir til skrøgg og áløypandi hendingar. Heldur ikki er bókin darvað av eymum kærleikshendingum og »happy end«.

Men, sum sagt, vit leingast eftir at frætta meir um hesar mannalagnir frá klippfiskatíðini. Av teimum flestu sær ein bert nøkur livandi brot. Vit vildu fegin havt høvi til at fingið meir at vita. Men tað er ikki annað at gera enn at vóna at Martin Joensen vil skriva fleiri bækur, annaðhvørt tað nú verða smásøgur ella romanir, og at hann vil velja eina handling, ið hóast ikki yvirdrivin tó er so mikið sterk, at hon noyðir persónarnar til at vísa sitt lyndi meira til botns.

Men fyrst og fremst skulu vit ráða fólk til at lesa »FISKIMENN« bókina um vaðbeinatlíðina, hesa slitsomu, fátøku tíð, ið nú longu tykist so fjar. Hon er so stutt, so gløggt og beinrakið lýst, sum bert eitt rætt skald og ein rættur mannakennari kann gera tað.

Kunngering.

Tað verður her gjørt kunngift, at skattaálíknin fyri Tórshavnar kommunu fyri árið 1947 er til skjals í býráðssalinum frá 24. februar til 6. mars í ár, báðir dagar uppiroknaðir, frá kl. 12 til 14 og frá kl. 15 til 17.

Klagur yvir skattaálíknina mugu verða sendar nevndini skrivliga áðrenn tann 9. mars í ár.

Tórshavnar líkningsnevnd,
22. februar 1947.

Grót og skervur.

Øll, ið vilja keypa skerv ella grót eiga at venda sær til kommunukantórið.

Grót og skervur megu verða goldin fyrst, áðrenn tey verða heimað.

Bilstjórar verða ámintir, at teir ikki kunnu heima grót ella skerv uttan við einum limi av vegnevndini ella einum umboðsmanni fyri kommununa.

Froðbiar sóknar kommuna.